

POSTANOWIENIE

17 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

na posiedzeniu niejawnym 17 października 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa E. P.
przeciwko S. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w M.
o ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej E. P.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 13 grudnia 2022 r., I AGa 38/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powódki E. P. na rzecz pozwanej S. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M. 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

[SOP]

UZASADNIENIE

W skardze kasacyjnej wywiedzionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 13 grudnia 2022 r. powódka E. T. wniosła o przyjęcie skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2, 3 i 4 k.p.c.

Z uzasadnienia przedmiotowego wniosku, które nie wskazuje konkretnych przepisów ani nie wyjaśnia dlaczego istnieje potrzeba ich wykładni wynika jednak,

że w badanej skardze kasacyjnej nie powołano skutecznie przesłanki wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Nie jest bowiem uprawnione traktowanie przesłanek przedsądu zamieszczonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. i w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. zamiennie (zob. postanowienia SN: z 28 marca 2023 r., I CSK 4659/22, i z 13 lipca 2023 r., I CSK 4954/22).

Mając na względzie ujęcie przedmiotowego wniosku skarżącej przypomnieć należy, że zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już, że jeżeli jako okoliczność uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 w zw. art. 398⁹ § 1 k.p.c.) wskazuje się istotne zagadnienie prawne, a więc zagadnienie poważne, wymagające pogłębionej analizy prawnej i wcześniej nierozstrzygane, to skarga taka nie może być jednocześnie oczywiście uzasadniona, a więc uzasadniona *prima facie*, bez podejmowania jakichkolwiek szczegółowych analiz i dociekań. To samo dotyczy zbiegu przesłanek w postaci oczywistej zasadności skargi oraz potrzeby wykładni przepisów prawa (zob. orzeczenia SN: z 17 lipca 2019 r., III CSK 148/19 oraz z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 577/17). W konsekwencji konstrukcja wniosku powódki o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może być uznana za prawidłową.

Zdaniem skarżącej w sprawie występują następujące istotne zagadnienia prawne:

1) Czy uprawomocnienie się orzeczenia którego przedmiotem są wierzytelności (niewymienione czy jak w tym przypadku niewciągnięte na listę wierzytelności w postępowaniu układowym dłużnika będącego pozwanym w tym orzeczeniu - choć twierdzenia obu sądów są odmienne w tej kwestii) już po zatwierdzenia układu dłużnika wskazanego w tym orzeczeniu powoduje, że wierzytelności z tego orzeczenia nie są objęte postępowaniem układowym w którym wierzyciel bierze udział lecz z innymi wierzytelnościami?

2) „Kolejnym ważnym zagadnieniem a wynikającym z naruszenia przez oba sądy przepisów postępowania dotyczących powagi rzeczy osądzonej (art. 365 § 1 k.p.c. i art. 366 k.p.c.) jest to, że jeżeli wierzytelność wynikająca z określonego orzeczenia nie została objęta postępowaniem układowym dłużnika wskazanego

w tym orzeczeniu korzysta z powagi rzeczy osądzonej i nie może być podważana w jakiegokolwiek innej sprawie czy orzeczeniu, nie będącym w toku instancyjnym związanym z kwestionowaną wierzytelnością. Zarówno Sąd Okręgowy w Bydgoszczy w sprawie VIII GC 261/19 i Sąd Apelacyjny w Gdańsku w sprawie I AGa 38/22 naruszyły powagę rzeczy osądzonej orzeczenia - nakazu zapłaty – z którego wynikały nabyte przez powódkę w drodze przelewu wierzytelności wobec pozwanej.”

Skarżąca podniosła także, że w przedmiotowej sprawie toczącej się zarówno przed Sądem pierwszej instancji tj. Sądem Okręgowym w Bydgoszczy jak również przed Sądem drugiej instancji tj. Sądem Apelacyjnym w Gdańsku zaszła nieważność postępowania, której podstawę stanowi art. 379 pkt 4 k.p.c. tj. rozpoznający sprawy pierwszej i drugiej instancji skład sądu był sprzeczny z przepisami prawa.

Ponadto, zdaniem skarżącej, w niniejszej sprawie doszło do szeregu rażących naruszeń zarówno przepisów prawa materialnego oraz procesowego (powódka wskazała na: art. 509 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 510 § 1 k.c., art. 498 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 502 k.c., art. 505 pkt 4 k.c.) przez oba sądy co pozwala skarżącej ocenić niniejszą skargę kasacyjną jako oczywiście uzasadnioną. Powódka podniosła, że w orzecznictwie ugruntowane jest stanowisko, że sąd w innym postępowaniu może a nawet powinien badać kwestionowaną przez stronę innego postępowania wierzytelność wciągniętą na listę wierzytelności w postępowaniu układowym czy też upadłościowym. Powinien również ocenić dowody - które nawet mogły być już ocenione w innym postępowaniu - a z których może wynikać – jak w tym przypadku, że wierzytelność wciągnięta na listę wierzytelności nie została faktycznie w postępowaniu układowym pozwanej spłacona, nie wygasła na skutek potrącenia czy też nie jest tą samą którą nabyła powódka i której posiadania a właściwie ustalenia przysługiwania do niej praw domagała się przed Sądem Okręgowym w Bydgoszczy a następnie Sądem Apelacyjnym w Gdańsku.

Pozwana M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w M. w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia (środek prawny), nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej (zob. np. postanowienia SN: z 22 marca 2007 r., III CZ 16/07; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 7 lipca 2022 r., I CSK 2151/22; z 28 września 2023 r. I CSK 6680/22, i z 12 stycznia 2024 r., I CSK 2817/23).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. „przedsądu” ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie wystąpienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. np. postanowienie SN z 17 czerwca 2021 r., IV CSK 1/21).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Analiza zaprezentowanych w skardze kasacyjnej problemów nie pozwala na przyjęcie, że podnoszone kwestie stanowią istotne zagadnienia prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Warunkiem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jest związek z rozstrzygnięciem danej sprawy. Skarżący obowiązany jest wykazać, że jego wyjaśnienie jest konieczne także dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc

pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zagadnienia prawne oparte zostały natomiast na zanegowaniu ustalenia Sądu *meriti* według którego wierzytelność wekslowa cedenta była objęta postępowaniem układowym pozwanej Spółki, została wciągnięta na listę wierzytelności i została zaspokojona przez dłużnika.

Skarżąca zmierza zatem w istocie do podważenia ustaleń faktycznych Sądu drugiej instancji, co w postępowaniu kasacyjnym jest wyłączone.

Gdy chodzi o przesłankę w postaci nieważności postępowania wymienioną w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c., to bezpośrednio odnosi się ona wyłącznie do postępowania przed sądem drugiej instancji. Nie oznacza to, że nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji jest obojętna dla ewentualnego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Ma ona także znaczenie, ale Sąd Najwyższy nie bierze jej pod rozagę z urzędu (zob. art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Sąd Najwyższy może ją uwzględnić, jako spełniającą przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., o ile strona powoła się w tym zakresie na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej i uzasadni swoje stanowisko zarzucając sądowi drugiej instancji naruszenie art. 378 § 1 i art. 386 § 2 k.p.c. przez pominięcie nieważności postępowania w niższej instancji (zob. np. postanowienia SN: z 7 maja 2021 r., IV CSK 631/20; z 23 maja 2014 r., II PK 30/14 i z 7 maja 2021 r., IV CSK 631/20).

Skarżąca tego wymagania nie spełniła. Bez znaczenia jest przy tym, że powódka w ramach podstaw wniesionego środka prawnego zarzuciła naruszenie art. 378 § 1 w zw. z art. 379 pkt 4 k.p.c. Jak zostało to już podniesione nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach skargi kasacyjnej argumentów na uzasadnienie przyjęcia jej do rozpoznania.

Sąd Apelacyjny prawidłowo rozpoznał sprawę w składzie jednoosobowym na podstawie art. 15 zzs¹ pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych

rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

W uchwale składu 7 sędziów SN z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 (OSNP 2023, nr 10, poz. 104), przyjęto, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r. poz. 2095 z późn. zm.) ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.).

Zaskarżone orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku zostało wydane 13 grudnia 2022 r. Wobec powyższego brak jest podstaw do stwierdzenia, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Powołanie się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) stawia skarżącemu szczególnie wysokie wymagania. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, podzielanym przez doktrynę, oczywista zasadność skargi oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie.

Skarżąca nie przedstawiła przekonujących od razu, widocznych *prima facie*, twierdzeń wykazujących racje podważające orzeczenie poddane krytyce i zaskarżeniu. Ponadto mając na względzie argumenty powódki zawarte we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania dopuszczalne jest twierdzenie, że zmierza ona w istocie do zakwestionowania dokonanej przez Sąd Apelacyjny oceny dowodów oraz poczynionych na tej podstawie ustaleń faktycznych.

Zawarty natomiast w art. 398³ § 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego

orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącą na wadliwość postanowienia sądu drugiej instancji, polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów, również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie SN z 15 października 2020 r., IV CSK 136/20).

Powołanie się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie może stanowić próby obejścia dokonanych przez sądy ustaleń faktycznych i oceny dowodów (zob. postanowienie SN z 21 lutego 2024 r., I CSK 6579/22).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 w zw. z art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

(a.z.)

[ał]